

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héttől és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 16.

Megfigyelések.

Irta: **Veridicus.**

II.

Internacionális a szabadjómivesség. Nem érinti az ő lelküket, a midőn valamely nemzet legszentebb nemzeti jogaiért, függetlenségéért viv is élethalálharcot, ha a harcnak indoka nem egyetemes, nem a világ összes népeit, minden emberét érdeklő, az ő nézetük szerint világboldogító eszme.

Ne menjünk messzire; vegyünk példát hazánkból; itt is a legközelebb mult időkből.

Nem férhet hozzá kétség, hogy a magyar nemzetnek joga van az önálló állami léthez, a legteljesebb függetlenséghez. Kétségtelen az is, hogy a mióta a mai szerencsétlen közjogi viszonyba jutottunk az uralkodóház közössége révén előbb a római császársággal, majd 1806. óta Ausztriával — azóta Magyarország élete örökös küzdés a létért, ellenállás a beolvasztási kísérletekkel szemben.

A kik 1867 után, az ugynevezett alkotmányos élet helyreállítását után nem tartoztak is a hazánk függetlenségét nyíltan követelő párthoz, a függetlenségi és 48-as párthoz, azok is beismerték a fórumon kívül, hogy nem magyar ember

az, a ki nem kívánja mindannak megvalósítását, a miért a függetlenségi párt harcol. 1867-től egészen 1905-ig hol voltak a szabadjómivesség ezen nemzeti, specialiter magyar, hazafias küzdelemben? Talán az állami függetlenségért, a minden nemzet örök jogáért küzdök táborában? — Dehogyan! Kilenctized részben a hatalmon levő párthoz tartoztak; és talán még egytized részük sem harcolt a magyar függetlenségi eszmék diadalra jutásáért. — Hja! ez a küzdelem az ősi, az elavult fogalom, a haza függetlenségéért folyt; ez csak szükkörű, partikuláris harc volt; az ő világszerte ábrándjuk körébe nem vágott bele; világboldogító eszme nem volt indító oka: tehát őket hidegen hagyta; beavatkozásra nem indította.

És elkövetkezett Magyarországon az Urnak 1905-ik esztendeje.

Az idegen, mindenkor a magyarságnak leigázására, beolvasztására törekvő bécsi hatalom, hogy megállítsa diadalmas előnyomulásában a függetlensége kivására induló magyar nemzetet, belédobta a küzdelem puszkaporos hordójába gyújtózsínorként az általános szavazati jog eszméjét. Nem azért, mintha ez lett volna a célja; csupán azért, hogy ellentétet idézven fel a nemzet különböző rétegei között, elterelje a figyelmet a küzdelem főtárgyáról, szétforgácsolja a nemzet erejét és így megtarthassa azt gyarmati leköltöttségében. Kiküldötte Magyarországot

kormányzására az alkotmányosság arcucsapásával Kristóffy, Vörös, Lányi stb. testvéreket.

És mit tettek ekkor a magyarországi szabadjómivesség ?!

»Az általános szavazati jog ligája«, »Társadalomtudományi társaság«, »Szabadgondolkodók egyesülete«, »Demokrata asztaltársaságok«, »Feministák egyesülete« és számtalan más hangzatos cégérek alatt iparkodtak összehozni és kormányon ülő páholytestvéreik támogatására megnyerni a jelszavaknak olyan könnyen felülni kész közönséget. Szövetkeztek a Kristóffyék táborába szegődött nemzetközi szociálistákkal a magyar nemzet küzdelmének letörésére, erőinek szétforgácsolására, megbénítására. Ez a szövetkezés különben közöttük annál könnyebben ment, mert hiszen mindketten testvérek a hazát megtagadó internacionális-musban.

Visszataszító látványban volt ekkor részük Nagyváradon is azoknak, akik a dolgokat megfigyelni szokták.

A nemzeti jogokért küzdő koalíció ellen izgatni a nemzetközi szociáldemokratákat, lejön Nagyváradra Bokányi elvtárs. Hiába protestál a szövetkezés publikálása ellen körlevélben dr. Döri Ferenc testvér a páholytagok mindegyikénél azon indokból, mert ez ellenszenvenessé tenné a dicső páholyt a nemzetiesen érző nagyközönség előtt, nem használ semmit. A minden ízében magyar királynak, Szent

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A csipkerózsák.

Herminie Castel kisasszony igen korán kelt egy júliusi reggelen. A táj fölött lebegő kékes ködök forró napot jósoltak.

Herminie sohasem érezte magát ilyen zavartottnak.

Rövid mellénykében, ifjan a vén leányok kissé túlérett, kissé virágzott ifjúságában — mert Herminie Castel kisasszony közel járt a harmincnégy évhez — a toilette-tükör elé állt.

Három öltözet közt ingadozott s végre egy fehér vászonruha és egy nagy szalmakalap mellett döntött, mely körül világos fátyol lebegett.

Herminie gyermekes, üde mosollyal bele-nevetett a tükörbe, mely két sor apró gyöngyfogat mutatott neki. Valóban még nagyon csinos volt.

Édesanyja belépett a szobába.

A két nő együtt élt, elég szép vagyonból, melyet a családapa hagyott reájuk, aki életében cukorgyáros volt.

Halála után eladták a nagy házat, mely telítve volt mandula- és vanília-illattal, a rózsaszínű és fehér keverék miatt, mely a különféle cukorkák előállítására szolgált.

— Elkészültél-e már? — kérdezte az

anya. — Rajta! Siess! Különben el fogsz késni.

Herminie megcsókolta édesanyja ráncos arcát, aki az ablakhoz állott, hogy távozni lássa leányát.

A leány a küszöbön kinyitotta napernyőjét, mely egy nagy világoskék hajnalhához volt hasonló s bájos és kecses alakja eltűnt a farsorban, melynek lombzata elfőlte.

* * *

Herminie Castel kisasszony az aranycsipkerózsákért ment, melyet a toulousei virágjátékokon nyert — mert Herminie Castel kisasszony költőnő volt.

Igaz, nem volt hírneves költőnő s néhány jóbaráton és a család tagjain kívül alig ismerte valaki. De minden szerénysége mellett büszke volt a kitüntetésre, amely érte s elég naiv és bölcs ahoz, hogy az elnyert poetikus virágnak örüljön, melyből broche-ot készíttethetett magának anélkül, hogy ünnepeletésre vagy reklámra gondolt volna.

Egy gondolat azonban nyugtalanította.

Levelet kapott egy költőtől, aki vele a pályázat első díján osztozott. A levél n. hány banális szerencsekívánatot tartalmazott s annak a reménynek adott kifejezést, hogy írja a díj kiosztása alkalmával meg fog ismerkedni a »Viharos éj«, a pályakoszorúzott költemény szerzőjével. A levél alatt ez a név állt: Raymond d'Estoc.

Herminie kisasszony még sohasem kapott

levelet férfitől. A bókák jól estek; a levelet megmutatta édesanyjának.

Raymond d'Estoc! Találkozni fog-e vele? Vajjon milyen koru férfi lehet?

Költeményei, amelyeket ismert, alig szóltak másról, mint nyíló hajnalháról, a csónakban elhangzó eskükről, fázós reggelekről és harmatos cseresznyeszemekről.

A Capitólium udvarában egy szőke, hosszúfürtű fiatalember álldogált és várni látszott valakire. Talán ez Raymond d'Estoc.

Am egy fiatal hölgy közeledett a férfihoz és nevetve félrevonultak. Mikor azt hitték, hogy egyedül vannak, megcsókolták egymást. A fiatalember karja fekete övet képezett a leány fehér derekán, összegyűrve selyemblouseát, mely alatt nem volt fűző.

Herminie kisasszony kissé elpirult.

Végigment a hosszú folyosón és csakhamar a terembe ért, melyben pont tíz órakor át kellett vennie a díjat és a pergament oklevelet.

Vagy husz ember volt a teremben. Herminie leült a hátsó széksorba s a feléje irányuló kíváncsi tekintetek láthatólag zavarba hozták.

Női ruhák suhogása hallatszott, egy zseb-kendő parfümjének illata szétterjedt a teremben s Herminie kisasszony térdei közé fogta napernyőjét, mely még egészen meleg volt a júliusi nap sugarától.

A díjak kiosztása megkezdődött.

Egy ur odaállt az asztal mellé, melyen

Lászlónak nevét méltatlanul viselő páholy oda áll az emelvényre az internacionális Bokányi mellé, hogy diszes garnirungot adjon neki.

Felcipelnek magukkal az emelvényre egy nem internacionalisnak született vérbeli magyart, egy királyi alügyészt is, hogy port hinthessenek a könnyenhívő közönség szemébe, demonstrálván, hogy ime ez is velünk van, tehát mi is magyarok vagyunk. És szidják a magyarság örök igazaiért küzdő koalíciót; és éltetik az általános szavazati jog álarca alatt a bécsi kirendeltséget.

Az internacionalizmusnak megcáfolatlan, de egyszersmind végtelenül visszataszító megnyilatkozása volt a számtalan sok között ez is.

Végtelen korlátoltságra vall a bécsi körök részéről, hogy a mindenkor dinasztikus érzésű magyar nemzet jogos küzdelmének leverésére szövetkeztek a mindenkor és mindenütt dinasztia-ellenes nemzetközi szocialistákkal. És még végtelenebb magyartalanságra vall a magyarországi szabadvívesség részéről, hogy ők szegődtek természetellenes szövetséghez, ők szegődtek természetes társul harmadiknak . . . saját nemzetük ellen. Ebből ítélje meg őket minden jó érzésű magyar ember.

Rakovszky a kongruáról. Rakovszky István v. b. t. t., a képviselőház alelnöke mult szombaton csornai választói körében tartózkodott, kik képviselőjüket rendkívüli lelkesedéssel fogadták. Rakovszky István tiszteletére a kerületi papság Várkeszőn diszebédet adott. A várkeszői csárda lobogókkal s virágokkal volt földszítve s a polgárság lelkes ünnepléssel fogadta Rakovszkyt. Az ebéd során Farkas Sándor bogvoszlói esperes felköszöntőjére Rakovszky István szeretetteljesen válaszolt, lekes szavakkal méltatva a papság tántoríthatlan ha-

nehány ékszerdoboz hevert, rövid beszédet tartott, melyben Clemence Isaure-ról volt szó, azután minden átmenet nélkül, ugyanazon a monoton hangon kijelentette: »Első díj, arany-csipkerózsa, Herminie Castel kisasszony, a Viharos éj szerzője.«

Megismételte a nevet és tekintetét körüljáratta a jelenlevőkön.

Herminie kisasszony telemelkedett és megindult az asztal felé.

Alig haladt két métert, mikor ugyanaz a hang folytatta: »Ugyancsak első díj, Raymond d'Estoc ur, a Vén fenyőfára felkuszó hajnalok szerzője.«

Az első széksorból felemelkedett Raymond d'Estoc ur. Hosszu, vékony és félnék diák volt s fülei ép oly vörösen égtek, mint Herminie kisasszonyéi.

A jelenlevők diszkrét tapsai között megkapták csipkerózsaikat, azután egy ur, aki az első széksorban ült, átengedte székét a koszorus költőnek, hogy ne kelljen neki újra keresztülmennie a termen.

Épen a fiatal költő mellé került. Nem szólta egymáshoz. A nagy diák bizonyára szavakat keresett, melyeket azután nem mert kimondani. Herminie kisasszony nem képzelte ily fiatalnak a költőt s szívében egy be nem vallott álmódult romba.

Eközben a dicsőség hirnöke befejezte a nevek és jutalmak felsorolását.

Herminie kisasszony telemelkedett. A diák szintén. A hallgatóságból többen velük együtt hagyták el a termet.

zafiasságát. Ezt kívánja a kormány is méltatni, amikor régi sérelmet orvosolva, soron kívül lát hozzá a kongrua rendezéséhez. Az első lépés a párbérszolgáltatások megszüntetése, amelyet nyomon követ az egész kongrua-rendezés. A papság örömmel és megnyugvással fogadta Rakovszky kijelentését.

Lesz-e létszámemelés?

A bécsi *Armee-Zeitung* a katonai körök hivatalos lapja legutóbbi számában már azzal a körülménnyel számol, hogy *nem lesz ujonclétszámemelés*. A cikk szerint a hadvezetőség is belátta, hogy a magyar képviselőháztól nem lehet létszámemelést kapni.

Ezután azt a kérdést fejtegeti, hogyan lehetne a gyalogságot úgy újjászervezni, hogy ujonclétszámemelés ne váljék szükségessé. Ez az okoskodása, amelyet föltétlenül jóakarattal fog fogadni a magyar közvélemény, ezeket sűti ki:

— A békelétszámot véve alapul, egy gyalog század (tiszték nélkül) és 93 emberből áll, ebből azonban csak 70 emberrel rendelkezünk szabadon, mert a többi másfelé van rendszerezve. Tekintve, hogy összesen 1800 gyalogszázada van a közös hadseregnek, ez a másfelé lekötött kontingens, amely a hadi kiképzéstől el van vonva, már tekintélyes számra rug. *Tíz-tizenötezer* emberre évenként. Már most a megoldandó feladat csak az volna, hogy ezt a tíz-tizenötezer teljesen alkalmas, fegyverképes embert más, kevésbé alkalmasabb anyaggal helyettesítsék. Ehhez hozzájárulna az is, ha a szubaltern tiszték *tisztiszolga* igényét megszorítanák. Az így előálló nyereség a gyalogos és a vadász csapatnemnél 7703 ember lenne. Sőt még a mellőzhető: lenül fontos tisztiszolgákat is pontosabb ellenőrzés alá lehetne venni a kiképzés tekintetében. Az eddig felsorolt módok szerint már *20.000 ember volna az évenként felhasználható szaporodás*.

A mostani tartalék keretszázadok aktív tiszti létszámát is csökkenteni lehetne úgy, hogy béke idején tartalékos tisztet kiképezzenek erre a speciális szolgálatra, így háboru esetén az aktív tiszték háborítatlanul indulhat-

A leány az udvarban megállt és úgy tett, mintha nem tudná kinyitni napernyőjét.

A fiatal ember a küszöbről nézte erőlködését.

A leány megindult a fasorban. A diák a fák mögött követte, kezében tartva ékszerdobozát.

A dolog rosszra fordult csaknem sirva fakasztotta Herminie kisasszonyt. Ugy érezte, mintha egy golyó akadt volna meg torkán.

Meg volt róla győződve, hogy Raymond d'Estoc ur azért mert neki irni, mert azt hitte, hogy fiatal s most, mikor látta, hogy nem az, nem szólította meg.

Az, hogy az ifju elképzelhetetlenül gyáva és ügyetlen, nem jutott eszébe . . .

Felsietett a lépcsőkön.

Édesanyja, aki jönni látta, ajtót nyitott neki.

Herminie kisasszony sirva édesanyja karjaiba vetette magát s mint egy boldogtalan kis leány, az öreg asszony ráncos arcához simult üde arcával. A megrettent öreg asszony nem is gyanította leánya kétségbeesésének okát.

A szalonban a családnak néhány meghitt barátja ült együtt, kiket az ünnepélyes alkalomból reggelire hívtak meg. De a zokogást egyikök sem hallotta, mert az ablak előtt a nagy platánon a kabocák kórusa hangos lármával dicsérte a napot és a nyár hevét.

Leo Larguier.

nának a harctérre. Az igaz, hogy ez a mód az altisztek és a legénység létszáma tekintetében szaporodást tenne szükségessé, de a szükséges emelkedés nem több 2878 embernél, ami könnyen fedezhető. Az új gépfegyverszázadok alakítása a hadvezetőség tervei szerint 1696 emberrel vihető keresztül, míg az okkupált területen megalakítani szándékolt hegyi ütegek, gyalogszázadok és keretszázadok összesen 6000 embert tesznek szükségessé. Ebből az egyszerű számításból kitűnik, hogy csupán a tisztiszolgai intézmény megszorítása magában véve már fedezi, sőt felül is haladja mintegy 1000 fővel a legégetőbb szükségletet s így a harcoképesség fokozására a fent elősorolt takarékosági módok útján évente 20.000, sőt ennél több ember jutna. Ha tehát — így végződik a cikk — a magyar parlament esetleg hosszabb időn át is megtagadná az ujonclétszám felemelését, kétségbeesni nem kellene ezért sem, mert a hadvezetőségnek megvan erre a módja, hogy az eddigi létszám mellett ha nem is tulságosan, de elég jelentékenyen tudja fokozni a hadsereg harcoképességét.

Az *Armee Zeitung*nak ezen cikke következtében, mely szerint nem lesz ujonc létszámemelés, egyik bécsi tudósító fölkereste *Schönaich* közös hadügyminisztert, hogy megtudja véleményét. *Schönaich* szokott nyíltságával megadta a fölvilágosítást.

— Ép úgy, mint eddig, most a *sürgős szükségnek* kell tekinteni a létszámemelést. Természetesen a kérdés megoldása a *politikai viszonyok alakulásától* függ. Ha azonban az az időszak, amíg a politikai nehézségek miatt a kérdés nyugszik, felettébb hosszú lenne, a hadvezetőség kötelessége lesz, hogy gondoskodjék valami *kisegítő* eszközről, hogy az *új ágyuk* elkészülte után azoknak kezelésére elegendő legénység legyen. Természetesen ez csak ideiglenes kisegítő eszköz, amelyeknek igénybevétele azon a tényen, hogy a létszámelés *sürgős* szükség, mit sem váltztat.

A miniszter nyilatkozatából kiderült, hogy a létszámemelés kérdése nem tekinthető megoldottnak. Ezen semmi átmeneti intézkedés nem segít. Ideiglenes kivezényeléssel a tűzértség ellátható ugyan, de ez nem kivezető út és nem méltó nagyhatalomhoz, hogy a létszámemelés kérdését ily módon megoldani nem lehet. Ezt tudja a hadvezetőség és tudja mindenki Magyarországon.

Megjegyezzük végül, hogy a létszámelés pótlásának az a módja, melyről az *Armee Zeitung* cikke szól s mely szerint a tisztiszolgai intézmény megszorításával pótolják az új ágyuk és gépfegyverek következtében támadó hiányt, a *néppárt* eszméje volt, mely ennek már indítvány formájában is kifejezést adott a képviselőházban.

Hosszu minisztertanács. Tegnap kedden délelőtt 10 órától 4 óráig minisztertanács volt, amelyen a kormány tagjain kívül *Popovics, Bolgár* és *Szterényi* államtitkárok is jelen voltak. A horvát politikai helyzetéről is volt szó. *Rakodczay* Sándor horvát bán jelentést tett a horvátországi állapotokról. Megállapodásra jöttek arra nézve, hogy a Zágrábban állomásozó állami tisztviselők fizetéseit felemelik. Különben a horvátországi viszonyokra vonatkozólag semmi rendkívüli elhatározás nem történt. Elintézte még a minisztertanács azokat a sürgős folyó ügyeket, amelyekben a nyári szünet előtt kellett intézkedni.

A horvát bán nem a kormány hívására utazott Budapestre, mert erre rendkívüli okok nem forognak fenn, hanem csak folyó ügyekben utazott a fővárosba.

A 300.000 koronás kölcsön.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága már régebben megszavazta egy nagyobb törlesztéses kölcsön felvételét különféle munkálatokra, azonban a jelenlegi pénzügyi viszonyok nem alkalmasak, hogy most vegye fel a város a kölcsönt, a mai magas kamatlábak mellett s ezért a városi tanács célszerűbbnek véli, hogy a szükségletek fedezésére egyelőre 300,000 korona folyó számlakölcsönt vegyen fel Nagyvárad városa.

A legutóbbi közgyűlésen a legelőnyösebbnek találták, ha a Magyar Általános Hitelbank ajánlatát fogadják el. Csak arra nézve nem voltak tisztában, hogy a kamaton kívül kért 2 százalékos jutalékot minden félévben kell-e a városnak fizetni, vagy csak a kölcsön felvételénél egyszersmindenkorra.

A közgyűlés csak úgy fogadta el a M. Á. Hitelbank ajánlatát, ha a jutalékot egyszersmindenkorra kell fizetni. A polgármesterrel folytatott tárgyalások során a M. Á. Hitelbank kijelentette, hogy a jutalékot minden félévben követeli.

A nagyváradai pénzügyesek pedig, amelyeknél a város közpénzeket helyez el, értekezletet tartottak s megállapodtak hogy minden jutalék nélkül, a város érdekeire való tekintettel, hajlandók 6 százalékos kamattal a város rendelkezésére bocsátani a 300,000 korona folyószámla kölcsönt egy évre. Ezek a helyi pénzügyesek, név szerint: a Nagyvárad Takarékpénztár, a Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank, a Leszámitoló bank, a Gazdasági és Iparbank, a Biharmegyei Takarékpénztár, a Központi Takarékpénztár és a Polgári Takarékpénztár ilyen feltételek mellett ajánlatot tettek a városnak a 300,000 korona folyószámla kölcsönre.

Ilyen körülmények folytán változván a viszonyok, Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap, július hó 16 án rendkívüli közgyűlést tartott a kölcsön ügyében.

A főispán távollétében *Rimler Károly* polgármester elnökölt s mintegy 24 bizottsági tag volt jelen.

A tanács előterjesztést tett a M. Általános Hitelbank nyilatkozatáról s a helyi pénzügyesek újabb ajánlatáról, amely szerint 6 százalékos kamattal készek a kölcsönt megadni. A tanács az előnyös ajánlat elfogadását javasolta.

Dr. *Bozóky Alajos* szólalt fel; elfogadja a tanács javaslatát, mert a jelenlegi viszonyok mellett a helyi pénzügyesek ajánlatát előnyösebbnek tartja, azonban azon kérdést veti fel, hogy a kölcsön felvételénél nem szükséges-e mint az ingatlanok elidegenítésénél, hogy kétharmad része jelen legyen a tagoknak?

Rimler Károly polgármester és *Ragány János* főszámvéző kifejtették, hogy érdemlegesen határozhat most a kölcsön felett a közgyűlés, mert a kölcsön felvételét már előzőleg jóváhagyta a belügyminiszter, de éppen a nehéz pénzügyi viszonyok miatt nem vették fel eddig s most sem az annuitásos kölcsönt.

A felvilágosítások után a közgyűlés a kölcsön felvételét a tanács javaslatához képest elfogadta.

A rövid közgyűlés ezzel véget ért.

A megye költségvetése.

Négy és fél százalék pótdó.

Biharmegye jövő évi költségvetésén most serényen dolgozik a számvevőség, melynek szeptemberre teljesen készen kell lenni a nagy munkával. A költségvetés elkészítése nem kis feladatot okozott a számvevőségnek az idén, mert nagy körültekintéssel kell eljárnia, nehogy évközben póthitelek felvételére legyen utalva a megye.

A belügyminiszter ugyanis a folyó évi költségvetés illetőleg múlt évi zárszámadás felterjesztése után azonnal rendeletet bocsájtott ki, melyben a megyét takarékosabb gazdálkodására utasította. Elrendelte akkor a miniszter, hogy a költségvetés úgy készítenő el, hogy az által a legmesszebb menő kiadások is fedezetet találjanak, nehogy évközben kölcsönöket kelljen felvenni.

Az említett rendeletben kijelentette a miniszter, hogy az ilyen kölcsönök felvételét nem fogja jóváhagyni. Ép ezért a számvevőség a jövő évi költségvetésnél minden eshetőségre elkészülve állította össze ez ideig a költségvetés két legfontosabb részét, a háztartási- és közszükségleti alapokat.

A szerint a közszükségleti alap jövő évi költségvetése 151,936 korona és 04 filler, mely 4 és fél százalékos pótdó kivetésével fog megtérülni.

A háztartási alap költségvetésében tetemes eltérés mutatkozik a folyó évi és a jövő évi között. Erre a személyi változások adtak okot.

A háztartási alaphoz nyerne ugyanis fedezetet a tisztviselők fizetései s minden más illetményei az állami dotáción kívül. Az elmúlt évben pedig úgy az alispán, mint a főjegyző és főorvos valamint a főszolgabírák különböző ténykedései újabb és újabb összegek felvételét kívánták s ezek a ténykedések a jövőben rendszeresítve lesznek, azért erre nagyobb összegek előirányzatát kellett felvenni.

Ez különben még mindig nem végleges költségvetési rész, mert a közgyűléshez vannak olyan kérelmek is intézve, melyek annak lényeges módosítását igényelik.

A két alap költségvetésén kívül legfontosabb alap lesz még a közuti alap, mely szintén nagyobb összeg előirányzatát kívánja, mint a múlt évi. A katonai beszállások alapja az egyedüli, mely nem fog kívánni magasabb előirányzatot a múlt évinél. Ez az alap ugyanis az elmúlt évben is oly kedvező helyzetben volt, hogy 41,000 korona kölcsönt lehetett felvenni belőle.

A többi alapok költségein most dolgozik a számvevőség. A két alap jövő évi előirányzatát tegnap küldték át az alispáni hivatalhoz.

UJDONSÁGOK.

A borhamisítás ellen.

Pár évvel ezelőtt megvoltak ijedve a borpancsolók és a hamis bort árusítók, az egész országban olyan buzgalommal üldözte a hatóság ezeket a mérgekeverőket. Azóta azonban teljes csend van, mintha az utolsó borpancsolót is kiüldözték volna ebből az árnyék világból. Pedig dehogy. Ma is sok olyan bort elfogyaszt a közönség, amelyek semmi köze a szőlőhöz. De a hatóság pihen s nem zaklatja

a hamis bort készítőket és elárúsítókat. A szüret ideje közeledvén, a földművelésügyi miniszter körrendeletet küldött szét a törvényhatóságokhoz a borhamisítás ügyében, de ez csak a borok keresztelésére vonatkozik, nem azokra a helyekre, ahol a pincékben »terem« a bor. A miniszter rendelete a következő:

A hazai bortermelés érdekében különös súlyt helyeztek arra, hogy a mesterséges borok készítésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. XXIII. t. cikk rendelkezései mindenki által szigorúan megtartassanak.

E célból mindenekelőtt szükségesnek tartom, hogy a közönség a legkiterjedtebb módon tájékoztassék az idézett bortörvénynek s e törvény végrehajtási rendeletének különösen ezen rendelkezéseiről, amelyek a borkezelésre vonatkozó korlátozásokról és tilalmakról szólnak.

Ennélfogva múlt év szeptember hó 1-én kelt rendeletem kapcsán felhívom a címet, hogy az ez évi szüret megkezdése előtt intézkedjék az iránt, hogy az érdekeltek saját érdekében a legkiterjedtebb módon leendő közzététel útján figyelmeztetessenek, hogy a bortörvény és az idézett végrehajtási rendelet értelmében a mustba vagy borba, ugyanezt a már kész kiejedt törkölyborba vizet keverni bármily csekély mérvben is, feltétlenül tilos, hogy tilos a természetes bornak törkölyborral, vagy gyümölcsborral való összekeverése (összeházasítása) is. A víz használata csak a törkölybor készítésénél van megengedve, de ott is csak az idézett végrehajtási körrendeletben körülírt korlátozással.

Figyelmeztetendők továbbá az érdekeltek arra is, hogy aki a tiltott módon készített, vagy kezelt bort forgalomba hozza, vagy eladja, a törvény értelmében 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, aki pedig a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyaggal keveri, vagy a természetes bort törkölyborral vagy gyümölcsborral összekeveri — mint mesterséges bor készítője — 2 hónapig terjedhető elzárással és ezenfelül még 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik s ezenkívül az illetőktől a tiltott módon készített vagy kezelt bor még el is koboztatik.

* Lányi püspök a kalocsai érseknél.

Dr. *Lányi József* tinnói püspök, mint irtuk Kalocsára utazott *Várossy Gyula* érsek látogatására. Az érsek szívélye en fogadta püspök vendégét s tiszteletére disztribúciót adott. A püspök meglátogatta a tanítványokat, a káptalan tagjait. Kalocsáról Szabadkára utazott *Lányi püspök*.

* **Kitelepített utcai árusok.** A nagyváradai vasútállomás előtt levő gyümölcs, cukor stb. árusok kellemetlen helyzetben vannak. Amíg a káptalan kertjének falát építették, csak megtűrték őket, most azonban el kell helyezni árusátraikat az állomás előtti térről. A szegény emberek kérték, hogy legalább tavaszig hagyják meg a bódékat a mostani helyen. *Gerő Armin* főkapitány azonban, a tanács felhívására, azon helyet jelölte ki számukra, amely a teherárak le- és feladási raktárával szemben van, tehát az állomás személyfelvételi épületén túl, majd nem a volt epres kertenél. Itt azonban olyan mesze kerülnek az állomástól, hogy alig lesz valami forgalmuk.

* **Zana Ágoston legújabb felebbezése.** Nagyvárad város törvényhatósága méltányolván azt a két évtizedre terjedő buzgalmat és munkásságot, melyet *Rátkay József* a Városliget rendezése, sőt lehet mondani létesítése körül kifejtett, a sajátjából a liget rendezésébe befektetett 4000 korona összeget megszavazta részére. Ez ellen *Zana Ágoston* közvetlenül a belügyminiszterhez felebbezést adott be, amelyben gyanúsítja a törvényhatóságot s *Rátkay Józsefet*, hogy nagy haszna

volt mindég a Városligetből s most mégis a törvényhatóság ilyen könnyelműen dobálja a pénzt. A felebbezésnek azonban aligha lesz meg a kívánt célja, mert a belügyminiszter azt szabályszerű eljárás végett leküldötte Nagyváradi városához. A tanács bizonyára kimutatja felterjesztésében a felebbezés valótlan állításait.

* **Schöpflin Ágoston kitüntetése.** A hivatalos lap tegnapi száma hozza a királyi kéziratot, amely szerint ő Felsége Schöpflin Ágoston posta-távirda igazgatónak, nyugdíjaztatása alkalmából, sok évi sikeres szolgálata elismerésül a III. oszt. vaskorona rendet adományozta. Schöpflin Ágoston egy évtizednél tovább állott a nagyváradi posta-távirda igazgatóság élén s a nagyváradi posta-távirda fejlesztése, a legtöbb modern intézkedés az ő igazgatása alatt jött létre. Így ő vitte keresztül a postahivatalok szaporítását, a csomagok házhoz kézbesítését, a telefon átvételét, s az ő igazgatói idejére esik a posta palota felépítése. A közönség bizalmát érdemelte ki működésével s ezt fejezte ki akkor, mikor a város törvényhatóságába beválasztotta. Az alatta működő tisztikar szeretettel könnyezte humanus gondolkozásáért. A szép és jól megérdemelt kitüntetés városzerte bizonyára rokonszenvvel találkozik.

* **A rongyszedés veszedelmes.** A belügyminiszter körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, melyben előadja, hogy a rongynak, csontnak, nyers bőröknek és egyéb hulladékoknak gyűjtése valóságos melegágya a himlőnek, difteritisznek, vörhenynek, léptenének. A kereskedelmi miniszterrel egyetértve elrendelte tehát, hogy a csont, rongy és nyersbőr-hulladékszedőknek a rendőrhatalóságok által kiállított és megbízhatóságukat igazoló bizonyítványt kell beszerezniök, nem árusíthatnak nyálánkságokat s oly játékszereket, például pipót, melyeket a gyermekek szájukba vesznek, ilyesmit ajándékba sem adhatnak. Végül megtiltja, hogy azok a kereskedők, akik e hulladékok gyűjtésével foglalkoznak, játékszert, nyálánkságot nem árusíthatnak. A mulasztások kihágási uton torlandók meg. A falukat járó »gyűrűs zsidó« foglalkozásnak tehát vége.

* **A belényesi népgyűlés.** Az ismeretes belényesi népgyűlés ügyében a belügyminiszter elrendelte a népgyűlésen jelen levő főszolgabíró ellen a fegyelmi vizsgálat megindítását. Keszthelyi Zoltán tegnap elutazott Belényesbe s ott a helyszíni tárgyalást tartott. A tárgyalás a tanak kihallgatására szorítkozott. A fegyelmi vizsgálat tovább folytatása a központban fog megtörténni.

* **Halálos szalonasütés.** Illye községében Gróza Vera e hó 14-én a mezőn dolgozó édes atyjának ebédet vitt ki. A mezőn tüzet raktak a munkások s ott szalonát sütöttek. Gróza Vera is közéjük telepedett s ő is sütötte a szalonát. A szabad tüztől a leány ruhája meggyulladt, a körül lévő munkások azonnal eloltották a tüzet, azonban az alatt a pár perc alatt is oly súlyos égési sebeket szenvedett a leány, hogy azokba belehalt. A megtartott vizsgálat során megállapították, hogy gondatlanság nem terhel senkit.

* **Villámcsapás egy temetésén.** Magyarcsékei levelezőnk borzalmas hírről tesz jelentést. Tegnapelőtt óriási zivatar vonult keresztül Venter Rogoz községe felett. A zivatart sűrű villámcsapások tették borzalmassá. Ebben az istenteleni időben temették a községből Vlád Anna 90 éves öreg asszonyt. A halottas menet a szakadó esőben sűrű villámlások között s a földet rázó dörgések hangjai mellett vonult ki a temetőbe. A halottat a földbe helyezték s mikor a sírásók elhantolták a koporsót, mintha

az ég nyílt volna meg, vakító fényességgel a villám az új sírba ütött Rettenetes dörgés követte a villámlást, mely földre döntötte az egész temetési menetet. Percekig nem tudtak szólni a megijedt emberek, s később mikor magukhoz tértek, rémülve futottak haza lakásaikba. A babonás rogozi nép boszorkánynak tartja az eltemetett öreg asszonyt s azt állítja, hogy a villám is azért csapott le a sírjába. A borzalmas természeti tűneménynek hihetetlen gyorsasággal terjedt el a híre s jelenleg a magyarcsékei és a belényesi járásból tömegesen vándorolnak az öreg asszony sírjához.

* **A szocializmus örültje.** Különös vendég látogatott be tegnap reggel 5 órakor a Diana fürdő gépházába. Egy munkás öltözetben levő ember állított be a gépészhez, azzal, hogy ötlet a szocialista szakszervezet küldte a gépház és a fürdő megvizsgálására, mert ilyet akarnak felállítani. Meg is nézte a gépházat s azután bement a fürdőbe. Itt azután, szintén a szakszervezet rendelkezéséhez képest megakart fürödni. Kinyitott néhány kabint. Viselkedése azonban gyanút keletett s rendőrről telefonoztak, aki beszállította az illetőt az elmeógyógyintézetbe. A kihallgatása során kitűnt, hogy D. Sall József állítólag gyulai közműves segéd. Szép felesége és négy gyermeke van. Elméjét a szocializmus zavarta meg.

* **József főherceg az arató ünnepélyen.** Megemlítettük, hogy József főherceg szombaton automobilján Nagyváradon keresztül birtokára, az aradmegyei Kisjenőre utazott. A nagy utat Debrecenből Kisjenőre 6 óra alatt tette meg s váratlanul érkezett birtokára. Vasárnap részt vett a birtokán rendezett aratóünnepélyen s ez volt utazásának tulajdonképeni célja. Hétfőn visszautazott Debrecenbe, illetve Tégásra, ahol a hadgyakorlatok alatt tartózkodik.

* **Legkönnyebb élet Lénárd Károly** óbecsei szobafestő segéd meguva a falat színesíteni könnyebb megélhetési módot választott magának. Az egész ország területén ezideig a legtöbb községben megjelent s pillanatnyi segínyt kért. A hatóságok adtak is neki s csak akkor tudták meg, hogy kivel volt dolguk, mikor az illetőségi hely nem akarta kifizetni a sok segínyt. A belügyminiszter most körrendeletileg tiltotta meg minden községnek, hogy Lénárdnak segínyt merjenek adni, mert ez községes szélhámos.

* **Tolsztoj meghalt.** Londonból táviratozzák, hogy a »Daily Telegraph« tudósítója írja, hogy Szentpétervárot elterjedt hírek szerint gróf Tolsztoj Leó, az ismert orosz író és bölcselő jattna-poljanai birtokán meghalt. A hírt mindezeig még nem erősítették meg.

* **A Panama kalapok** elnevezéséről ezeket írja dr. Gáspár Ferenc »A föld körül« című igen érdekes könyvében (I. kötet 574-ik oldal). »A panama kalapnak tulajdonképen Guayaquilli kalap lenne a jogosult neve, mert a panama kalapot Guayaquilben csinálják, mint a hogy a »pozsonyi-patkó« Budapestén készül; a tordai pogácsa meg: Torocón (a híres tokaji bor is: Mád, Tály, Erdőbénye, Tolcsa hegyoldalain terem). De Bolivia Peru és Ecuador államok népességének egy ötöde, kizárólag panama kalap fonásával foglalkozik s az összes készítmény a guayaquilli üzletemberek útján jut forgalomba. Ez egyszersmind a magyarázata, a különböző minőségű, alaku (és értékű) kalapnak is. Hogy Panama városnak tulajdonítják a szülő-anyaságot, az nem egyéb, mint — panama.« Dr. Gáspár Ferenc mint fregatt orvos, körül hajózta a földgömböt. Az említett városban látott egy vendéglőt a következő jelzéssel »Restauración zum lustigen Wiener.« A vendéglős nagy örömmel üdvözölte a »honfitársát« és dicsőséggel mutatta az éllapot,

melyen nagy betűkkel hirdette, hogy: Ungarisches Gullasch = 75 Centavós. Ennyi pénzért — írja Gáspár — (I.—514.) Equadorban egy juhot lehet venni. De a »honfitárs« 75 centavót kér egy adagért (3 kor. 60 fillér). És veszik, eszik, mert — drága. Pedig az a Gullasch, mely az egyenlítőnél délre, vagy száz mértfölddel föltt: egy hajszálnival sem volt sem jobb, sem rosszabb, mint az, a melyet Pozsonytól Orsováig, Bártfától Fiuméig minden vendéglőben főznek és árusítanak 5 centavóért. — De hát: épenoly divat nálunk a panama kalap, mint az egyenlítőnél száz mértfölddel délebbre az Ungarisches Gullasch. Hencida szalmakalap készítői mehetnek — zabot hegyezni; vagy: küldjék a kész kalapokat, a — Panama csatorna munkásaihoz. Azok megveszik tán — hazafiasságból.

* **Sorrend.** A Nagyváradi Takarékpénztár és »Sas« közötti gyalogjárdát csak mostanában készítette el a város. Hogy mibe került? az más kérdés. Most az egész járdát felbontották; a mély árokból cementből készült csöveket azaz csatornákat akartak. A földet visszahányják; imígy-amígy megütögetik. Azután lerakják a járdakövet megint úgy a hogy. Hogy ez is mibe kerül? az más kérdés. De hogy pótmunkára kerül a sor: azt már Nagy Sándor utca mutatja. Nem rég azt csatornázták. A nagy munka után kiburkolták a kocsiutat. Száz időkben csak mutat valamit az új burkolás. Eső után azonban, — míg a kövezet el nem nyeli — 2—3 napig olyan vizállások vannak az új csatorna fölött, akár a — Párizs patakban.

* **Az alkohol.** Biharnagybajomi tudósítónk, írja: hogy ott tegnap délelőtt egy ember öngyilkosságot követett el. Makra Ferenc 41 éves ottani gazdálkodó már rég idők óta fogva szenvedélyes alkoholista, ugyannyira, hogy időközönként elmezavarban is szenvedett. Tegnap ez a szerencsétlen ember mikor teljesen egyedül maradt, revolverrel szíven lőtte magát. A megtartott vizsgálat során megállapították, hogy Makra elmezavarban követte el tettét.

* **A törvénytelen gyermek neve.** Ez ideig különösen a vidéken az elismert, de utólagos házasság által törvényesítettnek ki nem mondott gyermekek a természetes apa nevét viselték, holott erre külön törvényesítési intézkedés adhat jogot. Ez a szabálytalanság különösen a katonai ügyek intézésénél volt nagy hátránnyal, miért is a belügyminiszter most körrendeletileg utasított minden törvényhatóságot, hogy adják tudtára a népeknek, hogy az elismert, de az utólagos házasság által törvényesítettnek ki nem mondott gyermekek csakis az anya nevét viselhetik, az apai név viseletére külön törvényesítési eljárás befejezése ad jogot.

* **Szerencsétlenség a bányában.** Papfalváról jelentik nekünk, hogy a szomszédos balmosi szénbányában tegnap szerencsétlenség történt, mely egy emberéletbe került. Ulip József lengyel bányamunkás pár év óta dolgozott a bányában, mint munkás. Tegnap egy három méter hosszú és 40 centiméter szénréteget szabadított meg a körülötte lévő más anyagtól úgy, hogy a szénréteg egyik részénél fogva állott a bánya talában. A szerencsétlen ember még jobban akarta ki szabadítani a szén s alatta dolgozott. A szén a csákány ütésektől megrepedt s teljes súlyával zuhant az alatta dolgozó munkásra. Ulipot az óriási súly annyira összenyomta, hogy azonnal meghalt. A megtartott vizsgálat során megállapították, hogy gondatlanság nem terhel senkit. A szerencsétlenség egyedül az ő vigyázatlanságának következménye.

* **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

30.000 koronát nyert: 53075.
15.000 koronát nyert: 5329.
10.000 koronát nyert: 95614 95883.
3000 koronát nyertek: 11063 20876.
2000 koronát nyertek: 14338 21157 77971

89587.
1000 koronát nyertek: 101656 110141 111327 124241.

500 koronát nyertek: 3740 4320 5540 7338 9611 12059 12243 15355 20290 21499 24092 27157 28493 44049 45139 45335 49960 52610 53678 55963 56131 56877 61092 62631 63307 64206 65233 66567 66821 67064 70077 78218 78578 80718 82253 82932 83419 85023 91098 95408 9732 102557 102611 107019 4483 109068 111557 120858 121442 123589.

* **Kóczé Antal az Emkében.** Kóczé Antal a kitűnő fővárosi cigányprimás ma este teljes zenekarával az Emke kávéházban hangversenyez.

Bokán iék kéme.

A «Bácskai Napló» a következőket írja: Bokányiék kéme járt tegnap a szabadkai legényegyletben, hogy itt valamit kikémleljen, vagy olyasmit tegyen, amivel rossz hírnevet szerezhessen a legényegyletnek és a keresztény szociálistáknak. Az eset részletei a következők:

Tegnap délelőtt fél 12 órakor egy vörös nyakkendő s férfi állított be a kath. legényegyletbe s itt a házgondnoknak, mint a központi kath. legényegylet kiküldötté mutatta be magát. Beszélte arról, hogy ő ki van küldve a központtól, hogy megtudja, mennyi szubvenciót ad az érsek s hogy a kezelési hibákat felderítse. Kereste az elnököt, akivel azonban délelben nem találkozhatott.

Délután három órakor Radnics keresztény szociálista bement a legényegyletbe, s szokása szerint először a nagyterembe nézett be. Könnyű cipőt viselvé, a járását nem hallotta meg Kollmann ur, s csak az ajtónyitásra lett figyelmes, amikor is valamit hirtelenül, de ügyetlenül a zsebébe rejtett.

Radnics a teljesen ismeretlen ember látára hozzá lépett és megkérdezte, hogy mit csinál itt s mi van a kezében. Egy munkakönyvet adott át erre Radnicsnak, azt állítva, hogy az ő munkakönyve.

Radnics azonban felismerte a friss nyomást s az egyik betűt eltörölve az ujjával, megmondta neki, hogy a könyvet most hamisította. Persze Kollmann ur tagadta. Mikor Radnics kérdőre vonta, hogy mit rejtett a zsebébe, erre a feleletet megtagadta.

Most azután Radnics karantogta és kivette a tekepályára s itt a keresztény szociálisták elnökének megmutatva, kérdé tőle ismeri-e Milunovics Alajos elnök nemmel felelt.

Igy azután egészen gyanús lett a dolog. Az ipsét visszavezették a nagyterembe. Itt ismét erősítette, hogy ő kath. legényegyleti tag. Erre azt felelték neki, hogy csak akkor hiszik el, ha a vörös nyakkendőt elégeti, amit az alkatholikus meg is tett.

Most már megigérték neki, hogy elbocsátják, ha megmutatja, mit rejtett a zsebébe. Radnics meg is mondta neki, hogy valószínűleg kézinyomdát. Radnics gyanuja igaznak is bizonyult, mert a zsebéből csakugyan kézinyomdát vett elő.

Ezután még kíváncsiak voltak arra is, miért hamisított munkakönyvet épen a legényegylet helyiségében.

Mikor megigérték, hogy nem lesz bántódása, azt vallotta, hogy őt Bokányi Dezső bizta meg azzal, hogy jöjjön Szabadkára, csináljon itt a katolikus szervezetnek bajt, kémleljen ki mindent s ezért kap kétszáz forintot.

Most már azután mégis csak bevezették a rendőrséghez, ahol bevallotta, hogy nem Koll-

mannak, hanem Kovácsnak hívják s a munkakönyvet úgy hamisította Kollmann névre.

A rendőrségen is azt vallotta, hogy őt Bokányi Dezső bérelte föl, hogy a keresztényeknek itt bajt okozzon.

A keresztény szociálisták ebből tanulhatnak s csak erősíthetik az összetartást.

TÁVIRATOK.

Külgyminiszterek találkozója.

Turin, július 16. Aehrenthal és Tittoni miniszterek éjjel 11 órakor gróf Lützow osztrák-magyar nagykövet, Bolatti kabinetfőnök és báró Gagern követtel ideérkeztek és az Europa szállodában vettek lakást.

London, július 16. A Daily Chronicle jelenté Milánóból: Azt hallom diplomáciai forrásból, hogy Tittoni és báró Aehrenthal találkozója nagyjelentőségű egyezményt érlelt meg. Más, kevésbé fontos, a kereskedelmi forgalomra, a postai forgalomra és a halászlati jogra vonatkozó kérdéseken kívül a két államférfi megállapodott egy közös akcióra nézve, melyet Ausztria-Magyarország és Olaszország az esetben indítának meg, ha a statusquót a Balkánon az egyik vagy másik hatalom politikája mozgavarná. Ez az egyezmény csak Ausztria-Magyarország és Olaszország érdekeit érinti. Hir szerint a két külgyminiszter eszmecsereje különösen foglalkozott Szerbia szomorú helyzetével. Hir szerint az Olasz közvéleményben most érzik, hogy közeleg az óra, amikor a két állam viszonyainak bizalmasabb és kifejezettebb jelleget kell öltetnie és Ausztria-Magyarországnak mint az erősebb hatalomnak kevésbé bizalmatlan magatartást kell Olaszországgal szemben tanúsítani.

Fegyverkeznek a horvátok.

Zágráb, jul 16. Ugylátszik, hogy a horvátok a legvégsőig akarnak menni. Két nappal ezelőtt egy magán ember címére Zágrábra nagymennyiségű fegyver és töltény érkezett titokban. Azonban sikerült a fegyverszállítást megtudni. Siller Móról Budapestről rendelték a régi Wrendl-féle fegyvereket s töltényeket. Tizenkét nagy ládában érkeztek a fegyverek s vagy százezer darab hozzá való töltény.

A katonai létszámemelés.

Bécs, július 16. Egy itteni hírlapíró kérdést intézett a közös hadügyminiszterhez az iránt, hogy mi igaz azon hírből, miszerint a katonai létszámemelés szüksége már nem fog fenn. A hadügyminiszter azon választ adta, hogy a létszámemelés most éppen olyan szükséges és sürgős, mint eddig volt. Természetes, hogy a kérdés megoldása a politikai viszonyoktól függ. Ha azonban soká húzódik a dolog, a hadvezetésnek gondoskodni kell kiegészítő eszközökről. Ha az új ágyuk elkészülnek, ezekhez legénységre lesz szükség. Ez a kiegészítő módzat azonban sokáig nem maradhat, s a létszámemelésnek meg kell lenni. Annál inkább, mert a nagyobb legénységi létszám nemcsak a tűzérségnél, de a gyalogságnál is feltétlenül szükséges.

Bojkottálják ami magyar.

Zágráb, július 16. Egy magyar ember variete társulatával Zágrábra érkezett, hogy

előadásokat tartson. Amint híre ment ennek, felháborodtak a horvátok s a lapok éles felhívásokat bocsátottak ki a közönséghez, hogy bojkottálják a magyar előadásokat s mindent, ami magyar. A közönség a felhívásnak eleget is tett s távol maradt az előadástól. A bojkottot minden téren keresztül akarják vinni.

Olay Lajos párbaja.

Budapest, jul. 16. A Fenyvesi—Olay ügyből kitolyólag megtörtént a párbaj Olay Lajos és Magyar Miklós között a Fodor-féle vívóteremben. A feltételek voltak: kard, bandász nélkül, harcképtelenségig. Az első összecsapásnál sértetlenek maradtak. A második összecsapásnál Olay Lajos elvágódott s így a hátán kapott egy éles vágást, a karját pedig egy lapos vágás érte. Nem békültek ki — Olay Lajos átadta segédeknek Fenyvesi több sértő levelét Olay segédei jegyzőkönyvet vettek fel, amely szerint Olay megverkedett Fenyvesi fiával s egy másik sértővel s így lovagias kötelességének eleget tett. Fogadja nagyrabecsülésüket.

NYILTTÉR.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-teleán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.

REGÉNYCSARNOK.

Művészet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. —

81.

Rövid vártatva feltekintett és egészen bágyadt hangon szól: — »Jó lehet csak napokig.« — Meghallotta az orvos szavait. — Kis szünet után hozzá tév: — Irj apának — ird meg — siessen! — Még csak napokig! Nikolaj azonnal Pétervárra sürgönyözött.

Közeli halálának tudata visszaadta neki elfogulatlanságát Lenskyvel szemben. Ragaszkodott a gondolathoz, hogy hozzá szálljon és rögtön szobát készítsenek számára.

Egy napon elég jól volt, hogy személyesen

szemügyre vehesse az előkészületeket. A javulás azonban nem volt tartós. Minden éjjel rohama volt, gyengébb, rövidebb, de igen kínos. Közben aludt és mindig ugyanazon á' ma volt. Ugy érezte, mintha repülni tudna; de csak két lábnyira tudott felemelkedni a földről. Amint magasabban szárnyalt, felébredt. Boldog szerelmi életéről soha sem álmodott többé.

Lensky visszasürgönyözött, hogy azonnal indul. Számlálták a napokat és éjjeket, melyeknek multával megjöhet, — Natália, Kolja segítségével a vasuti menetrendből állította össze az utat: — Ekkor érkezik Berlinbe, — ekkor Bécsbe és végre — Rómába. A kettőnek számításában tizenkét óra különbség volt. Natália Lenskyt az ötödik nap reggelén, — Nikolaj pedig csak este várta.

Negyedik nap oly jól érezte magát a beteg, hogy sétakocsizást akart tenni, — hogy még egyszer lássa a tavaszt!

Nikolaj kérte, kimélné magát, míg apja megijő, hogy szívét fel ne izzassa, azt a gazdag nemes szívet, mely által élt és mely most halálát okozza. — Majd behozzuk a tavaszt ide, hozzád, — mondá fia gyöngéden.

Amennyi virágot csak összeszedhettek, annyit állítottak fel a csinos kis boudoirban, melyben kerevetén feküdt a szegény asszony. A széles napsugarak, mint arany fátylak vonultak el a magnóliák, rózsák és ibolyák felett.

A haldokló elmerengve jártatta tekintetét a tavaszi pompán. — Oh mily ragyogó a tavasz, suttagá — és hogy félne az ember a haláltól, ha ilyen szép a feltámadás!

Az ablakok tárva-nyitva álltak; kívülről behallatszott a kocsik zöreje, melyek a város szíve felé tartottak.

Ugy hangzott, mint egy nagy folyó hullámvérése, mely a tenger felé iparkodik.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁGI

A gabonatözsde határideje.

Budapest, július 16.		
Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt-re	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

Értéktözsde.

Budapest, július 16.		
Osztrák hitelrészvény	— — —	651.50
Magyar hitelrészvény	— — —	750.25
Leszámitoló bank	— — —	492.—
Rimamurányi	— — —	54.25
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	660.25
Közuti vasut	— — —	542.75
Vá. osi villamos vasut	— — —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 július 16-án.		
Magyar aranyjárdék 4%	— — —	111.20
Magyar koronajárdék 4%	— — —	92.90
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	95.50
Magyar nyereséj sorsjegy-kölesön	— — —	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	144.—
Osztrák járdék papírban	— — —	97.25
Osztrák járdék ezüstben	— — —	99.—
Osztrák járdék aranyban	— — —	116.—
Osztrák korona járdék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	18.15
Magyar hitelbank részvény	— — —	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	652.—

Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	—	19.12
Német birodalmi márka	—	117.77
London vista	—	240.67
Páris vista a	—	95.70
20 márkás arany	—	23.52

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSKIOS GYULA.

Biharfüred

a legkellemesebb üdülőhely

és minden igényeket kielégítő klimatikus

gyógyhely

junius hó 15-én megnyitott, mely bővelkedik a legremekesebb **természetű szépségekkel**. Igen kellemes, északi szélről **védett éghajlattal**. Modernül berendezett 70 vendégszobával. Kitűnő konyhával és ellátással.

Klimája befolyásolja a légzést, azt kiadóbbá, mélyebbé teszi, az anyagcserét tetemesen fokozza, a vérkeringést emeli, a test hőmérsékét szabályozza, az izomzat tevékenységét emeli, az étvágyat, emésztést fokozza s az álmatlanságot megszünteti, az izzadást megszünteti.

Vasutállomás Belényes

Prospektust kívánatra bélyeg és díjmentesen küld a

Fürdőigazgatóság.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
bál meghívók,
táncrendek, eliapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakma
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban

Papi ruhák.

Mint néhai Lobočka István birneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorkodom a nagyságos- és főtisztelendő papság becses figyelmét Kisfűrdő-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknak színtartó, erős, jó szövethől való elkészítését jutányos árban elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakszerű előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.
Nagyvárad, Fűrdő-utca 17. szám.

Egy még kevéssé használt üzemben levő
két lőerejű

gázmotor

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Alairási felhívás.

a Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ik napjáig.

Mihelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek útján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hitel igényeit a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések négyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész hetenkint 20 fillér befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kényelmére azt az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközölése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, am tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezte (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet alapítói.

A szövetkezet a **MAGYAR BANK** r t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

Mezey János és Társa

Csordás Testvérek utóda.

Ajánljuk háztartási cikkek beszerzésére új árukkal dusan felszerelt

fűszer- és csemege kereskedésünket

Szent László-tér, nagyvárad takarékpénztár épületben, hol minden fenti körzetbe eső élelmi cikkek, csemegeárak, borok, friss töltésű ásványvizek a legelőnyösebben bevásárolhatók.

A befőzési idény alkalmából felhívjuk a t. közönség b. figyelmét pergament-papír, zsineg, parafa-dugasz stb. a gyümölcs conserválásához szükséges áruinkra, nemkülönben a t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánljuk a

Raffiát ojtó pamutot, permetezéshez szükséges kékkő (rézgalic) raktárunkat.

Idei csurgatott akác méz.

Naponta friss tea vaj.

Két jó nevelésű fiu tanulóul felvétetik.

Tisztelettel

Mezey János és Társa

Telephon szám 249.

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyvárad Felső Keresk. Iskola,

melynek érettségi bizonyítványa egy éves önkéntes katonai szolgálatra jogosít s melynek eddig végzett 619 növendéke elsőrendű kereskedelmi, gyári, bankári és pénztári cégeknél posta-, távirdai-, vasuti-, pénzügyi-, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyert kiváló alkalmazást. 1907. szeptember hó 1-én nyitja meg 20-ik évfolyamát.

Az intézet 1906—907-ik tanévben, 136 tanuló látogatta, köztük 70 vidéki. Vidéki tanulóknak jó családoknál való elhelyezése ügyében az iskola igazgatója, dr. Kováts S. János ur legnagyobb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1907—908-ik iskolai évre a beiratások folyó évi június hó 30-án s július hó 5 első napján eszközöltenek.

Minden egyéb tudnivalóról **Tájékoztatónk** ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató (lakik az iskolaépületben. Deák Ferenc-utca 3. szám.) azonnal megküld. Nagyvárad, 1907. június hóban.

Reismann Mór,

a fentartó testület tagja.

Dr. Hoványi Géza,

iskolabizottsági elnök.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 34 watt fogyasztóközönséget, hogy izzólámpa körtéket tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, ha világos (matt), színes fénykepesz-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett ivlámpák

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávat szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok

Ellátó Szövetkezete

„Juh-turó”
gyára.

Marosvásárhely.

Ajánlja legjobb minőségű
székely-csemege és munkásturó készítményeit.
Főraktárak: Marosvásárhely, Budapest.

HIRDETESEK

jutányos árban felvétetnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alkalmából

megörzés végelt elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtanul

Az átvett tárgyakról **elismervényt**
adunk — és **mérsékelt** őrzési díjat
számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-
divat üzlete

Telefon 516.

Nagyvárad, Fő-utca.

Nagyvárad középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én
gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi
és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú korrepetálás
és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekez-
helni lehet naponként 9-től 12-ig

Nagyvárad, 1907. június 14.

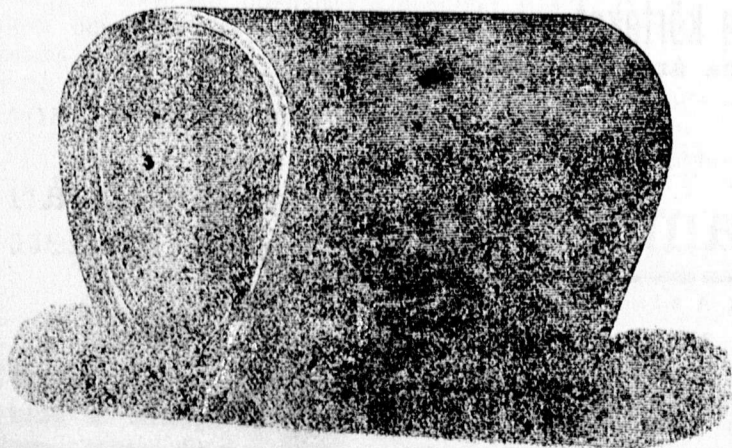
Dénes Pál,
intézettulajdonos és igazgató.

Brün-königsfeldi gépgyár

ajánlja kitűnő szerkezetű benzin és petróleum motórait, kisipar-takarmány, kannák,
vizelepek, satóbbi részére 2—30 lóerőig, benzin lokomobilokat és benzin-lokomo-
bilos cséplőkészleteket, legolcsóbb üzem szívó gázmotórokat.Kerületi képviselő: **Hensenkamp Ernő, NAGYVÁRAD,**
Szent János-utca 12. sz.

Arjegyék ingyen és bérmentve. Elsőrangú gyártmány!

Uj vállalat!

Spitz Sámuel

menyezet (Stuccatur) nádszövet, cement-
árak gyára és kavicsbányája

Lakása Sztaroveszky-utca 13.

Telefon szám 561.

Van szerencsém a t. e. közönség b. tudomására hozni, hogy a
Körözsoldalon levő saját telepemem egy cementáru gyárat létesítettem.
Készítek nagyon szép fedél cserepet többféle színben. Ugyisint cement
lapokat. Továbbá minden méretű csatorna és áteresztő csöveket ehhez való
előfejeket is minden mérethben. Ajánlom még saját gyártmányú nád-
szövetet, mely rozsdá ellen rezeztelt sodronyba van szövve. — Végül
szállítok:

homokot, kavicsot, rostaaljat

ehlyben saját igáimmal házhoz, vidékre vasuton. A t. e. közönség b.
pártfogását kérve vagyok tisztelettel:

Spitz Samuel.